

ขาดเจตนา

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรมวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “ปาราชิกหรือไม่ครับ”

ปาราชิกหรือไม่ครับ ผูกเรียนถามหลวงพ่อกับครับ ผมขอสอบถามหน่อยครับ พอตีบวชเป็นพระมาได้ ๒ สัปดาห์แล้วครับ เมื่อวันพระที่ผ่านมาทางวัดได้จัดเตรียมผลไม้ที่ญาติโยมนำมาทำบุญไว้เป็นถุงๆ แล้วก็แจกจ่ายให้พระเป็นกลุ่มๆ โดยที่ให้รวมๆ มาหลายถุง มาวางไว้โดยไม่ได้ระบุว่าถุงนั้นถุงนี้เป็นของพระรูปใด และเมื่อเสร็จพิธี อาตมาก็ได้มาหยิบถุงผลไม้ซึ่งเหลืออยู่ ๒ ถุง เมื่อหยิบมาแล้วอาตมาเห็นว่าในถุงที่หยิบมามีเครื่องดื่มชูกำลัง และอีกถุงหนึ่งที่ยังไม่ได้มีพระมาหยิบ มีน้ำผลไม้ อาตมาจึงเปลี่ยนสลับถุงกันเพื่อหวังจะได้ถุงที่มีน้ำผลไม้ เพราะอาตมาไม่ดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง

และเมื่อครุ่นอาตมาได้มาอ่านเกี่ยวกับอาบัติปาราชิกในหนังสือวิชาวินัยมุขที่บอกเกี่ยวกับอาการที่ถือเอาเป็นการลักทรัพย์ที่บอกไว้ว่า ดังนี้

ลักทรัพย์ เวลาแจกของ ภิกษุมีโดยจิตสับฉลากชื่อตนแล้ว ชื่อภิกษุอื่นในกองของ แล้วหมายจะเอาลาภของภิกษุอื่นที่มีราคามากกว่าของตน พอสับเสร็จก็เป็นอาบัติถึงที่สุด อนึ่ง เขาของไม่ได้มาสับเปลี่ยนเอาของดี จัดว่าเป็นลักขบถนี้ อยากทราบว่าการกระทำของอาตมานั้นเข้าข่ายข้อนี้หรือไม่

ตอบ : ไม่เข้าข่าย ไม่เข้าข่ายเพราะว่าไม่มีเจตนา ไม่มีเจตนาละ ไม่มีเจตนาว่าจะลักทรัพย์ เพราะว่าเขาเอามาแจก เขาเอามาแจกให้พระใช้ใหม่ เป็นถุงเหมือนแจกทานเป็นกองๆ กองนี้เป็นของกองนี้ กองนี้เป็นของกองนี้

เวลาเราไปบ้านตาดสมัยก่อน เวลาหลวงตาอยู่ มีภิกษุโน่นๆ ของเราก็ได้กองหนึ่ง พอพระไปงานจะมีให้กองหนึ่งๆ แล้วบางที่ตอนต้นเราไม่รู้ เรากลับเลย เสร็จภิกษุโน่นแล้วกลับเลย แล้วพอไปปีหลังๆ พระมานะ พระหม่อมเป็นคนบอกว่า “เฮ้ย! หงบ เอ็งเอาของไปสิ กูโดนदानะ” คือเขาโดนหลวงตาเอ็ด เพราะเขาจัดให้เรา

แต่เวลานี้เวลาเราไป เราไปด้วยหัวใจ เราไม่ต้องการสิ่งใดเลย ไม่ปรารถนาสิ่งใดทั้งสิ้น ไปเพื่อความเคารพบูชาใจ ไม่เคยเอาเลย เรากลับมาตัวเปล่าตลอด แต่สุดท้ายแล้วต้องรอ พอเสร็จ

แล้วนะ ได้กองของอีกกองหนึ่งด้วย แล้วยังมีปัจจัยแถมมาอีกด้วย ท่านจะแจก ตอนนั้นท่านยังไม่มีโครงการช่วยชาติฯ เวลาเป็นกฐินในวัดบึง ท่านจะแบ่งให้พระหมดเลย พระมาที่วัด พระองค์ไหนมาก็แล้วแต่จะได้ ถ้ามาเป็นตัวแทนของวัดนั้น ท่านก็จะเอาเครื่องไทยทานกองๆ ไว้ แบ่งกันให้ครบจำนวน แล้วเงินท่านก็จะแบ่งให้วัดเท่าไรๆ นี่เวลาท่านให้

เราบอกว่า ถ้ามีการให้ มันไม่มีอาการลักใจ ถ้าเขาไม่ได้ให้ ของเขาไม่ได้ให้ แล้วเราไปลัก เออ! นี่อาการของการลักขโมย

อาการของการไม่ลัก ของเขาแจกอยู่แล้ว ๑. ของเขาแจกอยู่แล้ว ๒. บอกว่าตัวพระองค์นี้ท่านไม่ฉันเครื่องเต็มบำรุงกำลัง ท่านไม่ฉัน ท่านบอกเป็นยาเสพติด ท่านไม่ฉัน แต่ที่นี้พระที่เขาฉันเขาถือว่าเป็นยา เขาบอกว่ายาบำรุงกำลังไป

ผู้ที่ไม่ฉันก็สาธุนะ ใครทำดีเราสาธุ ถ้าใครทำคุณงามความดี ความดีคือความดี แต่ถ้าเกิดไม่ฉันก็คือไม่ฉัน ถ้าไม่ฉันแล้ว ไปเห็นอีกถุงหนึ่งเป็นน้ำผลไม้ ก็ขอสับเปลี่ยนกัน

ไฉนนี่นะ ถ้าการสับเปลี่ยน อย่งไทยจิต เราเป็นคนโลภมาก เป็นคนเห็นแก่ตัว เราเจอของดีๆ ไฉนไทยจิต ไทยจิตคือจิตที่มันคิดปรารถนาจะเอา แล้วถ้ามันทำตามนั้นเป็นอาบัติ ปาราชิก คำว่า “ปาราชิก” ไทยจิตก็อยากได้ออยากดี อยากจะเอาของคนอื่น ด้วยเล่ห์ด้วยกลนะ พยายามเจ้าเล่ห์เจ้ากลจะพลิกแพลงเอา อย่างนั้นนะผิด

แต่นี้เราไม่มี ไม่ได้คิดอยากได้ เพียงแต่ว่าสิ่งที่ว่าน้ำผลไม้กับเครื่องเต็มบำรุงกำลัง เราบอกว่าเครื่องเต็มบำรุงกำลังน่าจะมีราคาแพงกว่านะ ทางโลกมันมีคุณค่า คือเราเอาของดีไปแลกของไม่ดี คนเราที่จะลักจะขโมยคือเอาของดีไปแลกของไม่ดีใช่ไหม ของของเรามีค่าต่ำกว่าเราจะเอาของที่มีค่าสูงกว่า เออ! อย่างนี้มันมีความผิด แต่ว่ามันมีความผิดเพราะว่ามันต่างกันที่ราคา แต่ถ้าจิตใจไม่มีไทยจิตคือจิตใจไม่ได้คิดอย่างนั้น

ถ้าทางโลกนะ ทางคดีความเชื่อว่าเจตนาไป มันขาดเจตนา มันขาดเจตนาการทำ ความผิด มันขาดเจตนาการอยากได้ มันขาดเจตนา คนที่ขาดเจตนา ทำโดยไม่มีเจตนา มันถือว่าไม่ผิด ถือว่าไม่ผิดปาราชิกนะ

แต่ถ้าบอกว่าถ้าไม่ผิดเลย การกระทำอย่างนี้ในตำราเขาบอกไว้ ก็เขาไปอ่านไป อ่านในวินัยมุข วินัยมุขเล่ม ๑ เล่ม ๒ เล่ม ๓ เราก็อ่านมาแล้ว เราอ่านมาหมดนะ บุพพสิกขาที่อ่าน มหาขันธ์ อ่านหมด เพราะต้องอ่าน อ่านไว้เพื่อเป็นความรู้ของเรา

เราเป็นประชากรในเมืองไทย เราต้องรู้กฎหมายไทยนะ จะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ บวชมาเป็นพระก็เหมือนกัน ต้องรู้ธรรมรู้วินัย ฉะนั้น ที่อ่านมา อ่านมาเพื่อความรู้อย่างนั้นนะ

ฉะนั้น ในวินัยมุขก็เขียนไว้อย่างนั้น เขาบอกไว้อย่างนั้น ถ้าบอกไว้อย่างนั้น เวลาไปอ่านแล้วนะ เราตีความกันไปไง เราจะตีความแล้วว่า มันเป็นการไตร่ตรอง มันมีการลัทธิศัพท์ เวลาในวินัยมุขเขาจะอธิบาย อธิบายไว้ มันก็เหมือนกับขอบเขตของกฎหมาย อธิบายไว้ มีขอบเขตไว้เพื่อคนมันจะตีความออกหาทางปิดเบือนไง ถ้าทางโลกเขาเรียกว่าเลียงบาลีๆ

ภิกษุที่เรียนมากู้มาก แต่ก็ทำความเลวมาก ภิกษุอยู่ป่า เขาอ้างว่า ภิกษุอยู่ป่าไม่มีการศึกษา นั่งหลับหูหลับตาแล้วมันจะรู้ได้อย่างไรเรื่องธรรมวินัย

ไอ้พวกที่หลับหูหลับตาอยู่ในป่า ไอ้พวกนี้มันมีน้ำใจ มันมีจิตใจที่เป็นสะอาดบริสุทธิ์ ใจที่จะเข้าถึงธรรมนะ มันมีความละเอียดใจ มันไม่ทำ ไอ้ที่ว่าเรียนมากู้มากนั่นนะ นั่นนะมันจะบิดพลิ้ว นั่นนะบิดพลิ้วไปแล้ว แล้วมันก็เป็นอย่างนั้นไง

ฉะนั้น ที่บอกว่า ไอ้ที่หลับหูหลับตามันจะรู้ได้อย่างไร มันไม่มีการศึกษา

ไม่มีการศึกษา ศึกษาโดยข้อเท็จจริง ศึกษาโดยเจตนาละ เจตนาของเรา เราอยากทำคุณงามความดี คนที่นั่งสมาธิจะรู้ ถ้าจิตใจของเราละ เราไม่ใช่พวกอภามณ์สองเพศ คิดแล้ว คิดอย่าง ทำอย่าง เวลาเรามีอะไรผิดพลาด สมาธินั่งไม่ได้หรอก มันหลอกตัวเอง ทำอะไรไม่ได้หรอก ถ้าหลอกตัวเองนี้ทำไม่ได้ ถ้าทำไม่ได้บ๊ีบ ไอ้ที่ว่า ไม่มีการศึกษา นั่งหลับหูหลับตา

ไม่มีการศึกษา นั่งหลับหูหลับตานะ เขามีความละเอียดใจ เขาตั้งใจทำคุณงามความดีของเขา ถ้าใครภาวนาเป็น ภาวนาได้ มันจะเป็นประโยชน์กับเขา ถ้าใครภาวนาไม่เป็น ไม่ได้ นั่นอีกเรื่องหนึ่งนะ

นี่พูดถึงว่า เวลาอ่านเรื่องวินัยมุข วินัยมุขอ่านนะ สารุ มันเป็นวิชาการ การศึกษาถูกต้องทั้งนั้นนะ ฉะนั้น ถูกต้องแล้วมันเข้ากับอารมณ์ความรู้สึกของเราไง อารมณ์ความรู้สึกที่เราเป็นคนทำนะ ว่าที่เขาทำอย่างนี้เขามีการแจกแจงผลไม้อะไรแล้วให้พระหยิบไป ให้พระหยิบไป เราหยิบของเรา แต่เราแลกเปลี่ยน

สิ่งที่พระเรา เวลาเขาเรียกวิสาสะ วิสาสะ เรากับพระมีความสนิทคุ้นเคยกัน ถ้ามีความสนิทคุ้นเคยกัน เราหยิบของใช้กันได้ ถือว่าวิสาสะ

ไอ้นี้ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นในวัดนะ ถ้ามันพูดกัน มันไม่มีใจทัก ไม่มีจำเลย แล้วเราไม่มีเจตนา ถ้าไม่มีเจตนาแล้ว ไถ่โดยจิตๆ จิตที่มันคิดอยากได้ คิดอยากได้ คิดแบบกิเลส

แต่ไอ้ที่มันคิดอยากได้ คิดอยากได้แบบว่าของที่ว่ากินแล้วมันเป็นประโยชน์ไม่เป็นประโยชน์ใจ เราก็สับเปลี่ยนของเรา เราโดยเจตนาที่ว่าเราแค่ของใช้

แล้วอีกอย่างหนึ่ง อย่างที่ว่าถ้าของที่มีค่าเกินบาทหนึ่ง ถ้าพระภิกษุหยิบจับต้องแล้ว เคลื่อนที่ เป็นอาบัตินะ เว้นไว้แต่ของกิน ของกินนะ

ของกิน สิ่งของในครัว อย่างเช่นอาหารมานี้ ตั้งมานี้ ของที่เคนหรือยังไม่ได้เคน พระบางองค์ไม่รู้นึกว่าเคนแล้ว ฉะนั้นก็เป็นอาบัติ

แต่ว่ามันมีค่าเกินบาท มันเป็นปาราชิกไหม

เวลาของกินมีค่าเกินบาท มีค่า บางอย่างมีค่ามากนะ เขาเว้นไว้เหมือนกัน ฉะนั้น สิ่งที่เป็นของที่วัดเขาแจก เพราะวัดโดยทั่วไปนะ เวลาวันสำคัญ เขาจะมีคนมาทำบุญมาก เวลาทำบุญมากแล้ว สิ่งใด เรายังชื่นชมนะ ชื่นชมว่าเจ้าอาวาส ผู้นำเป็นผู้ที่มีน้ำใจ ไม่เหมือนบางวัดเนาะ อย่างเช่นเรานี่ ของกุฎฯ สะสมไว้คนเดียว คนอื่นไม่ได้กิน เออ! นี่มีการแจกกัน มีการนึกหัวอกเขาหัวอกเรา

นี่เขาบอกว่า ที่วัดเขาเวลาทำบุญแล้วมีของมาก ทางวัดเขาก็จัดเป็นถุงๆ ใใส่ถุงแจกแล้วไปตามวัด

เออ! เห็นอย่างนี้แสดงว่าเจ้าอาวาสมีความเป็นธรรม ถ้าเจ้าอาวาสเป็นธรรม หัวหน้าเป็นธรรมนะ พระที่อยู่ด้วยนะ อยู่ด้วยความอบอุ่นนะ ถ้าหัวหน้าที่ไม่เป็นธรรม หัวหน้าสะสมไว้จนกินไม่หมดนะ ใ้ลูกน้องหิวท้องอยู่นั่นนะ ไม่ได้กินนะ ถ้ามีการแจกจ่าย นี่ถ้าหัวหน้าเป็นธรรม ถ้าหัวหน้าเป็นสิ่งที่ดี

ฉะนั้น แต่นี้เป็นเพียงแต่เป็นปัญหาผู้ถามว่าเป็นปาราชิกหรือไม่

ไม่ ไม่เป็นปาราชิก ถ้าปาราชิกมันมีเจตนาอยากจะลัก อยากจะขโมย อยากจะได้ของเขา แล้วถ้าอยากจะลักขโมย ไปถึงแล้วจับของนั้น ของนั้นยังไม่เคลื่อนจากที่ ยังไม่เป็นทั้งนั้นนะ มันต้องครบองค์ประกอบไป ถ้าเราตั้งใจจะลักของคนนี้ แล้วเราก็ตีไป แล้วเดินกลับ

นี่ยังไม่เป็น มันตัดสินใจยังไม่ได้ ตั้งใจจะลักของคนนี้ เดินไป แล้วหยิบ ยังไม่ตัดสินใจปล่อย กลับมา ก็ยังไม่เป็นปาราชิก แต่ถ้าเดินไปตั้งใจจะไปหยิบของเขา หยิบ หยิบแล้วยกขึ้น หรือมันเคลื่อนที่ ปาราชิก มันครบองค์ประกอบของมันไป

นี่พูดถึงยังไม่ครบองค์ประกอบ แต่เวลาบอกเราเดินไปยังไม่หยิบ ไม่เป็นปาราชิก ไม่เป็นหรรอก แต่เศร้าหมองนะ จิตใจเราคิดจะเอาของเขาเนี่ยแยแล้ว

แต่พูดถึงปาราชิก มันขาดจากการเป็นพระ แต่เวลาจิตใจของเรามันเศร้าหมอง จิตใจเรา มันไม่ดี สิ่งไม่ดีไม่งาม สิ่งที่ไม่ดีไม่งามมันเป็นอาบัติทุกกฏๆ ทั้งนั้นนะ อาบัติทุกกฏมันมีทุกตัว ไป

แล้วอาบัติทุกกฏ ปาจิตตีย์ เสดิยวัตร อนิยต ๒ สังฆาทิเสส นี่ยังปลงอาบัติได้ ถ้าปาราชิกแล้วจบเลย ฉะนั้น เวลาไปนี่ยังไม่เป็นปาราชิก ยังไม่จบใจ แต่มันมีอาบัติตัวเล็กๆๆ ไปเยอะเยอะเลย

นี่ก็เหมือนกัน มันไม่ครบองค์ประกอบ ไม่ครบองค์ประกอบ ถึงว่าความเป็นปาราชิก ภาษาเราว่า เวลาเราเทศน์นะ เราก็สอนอยู่ เป็นอาบัติเพราะไม่รู้ ไม่รู้ ผีนทำ เป็นอาบัติ สงสัยทำ เป็นอาบัติ แล้วทำด้วยความผิดพลาด เป็นอาบัติ อาบัติเป็นได้ตั้งหลายทางนะพระนี่

ถ้าล้งเลสงสัย อย่าทำ ถ้าทำบั้นนี้อาบัติทันทีเลย เพราะเราไม่รู้ เราทำไปด้วยความไม่รู้ เป็นอาบัติแล้ว ถ้าล้งเลสงสัย ทำ เป็นอาบัติ แล้วถ้าไม่รู้ ทำไป เป็นอาบัติ แต่ถ้ามันตั้งใจทำ เป็นอาบัติ ก็เป็นอาบัติ อาบัติเป็นได้หลายทาง

แต่ไฉนมันสงสัย ทั้งสงสัย ทั้งไม่เข้าใจ ตอนนั้นคิดว่าของแจก ของวัดเขาแจก แล้วธรรมดาเราไปเห็น คนก็คิดอย่างนี้ แต่ถ้าเป็นความสะอาดบริสุทธิ์ ความที่ไม่กระทบกระเทือนเลย ก็ถ้าเราทำถูกต้องตั้งตามกติกาเขา เขาให้ยังไง เขาทำอย่างไร เราก็ตามนั้น เพราะเป็นพระ พระเลือกไม่ได้ พระเลือกไม่ได้ พระจงใจไม่ได้ แล้วแต่มันจะได้ มันจะเป็น แล้วถ้ามันได้มา เราไม่ใช้หรือใช้ไม่ได้ เราก็เสียสละให้คนอื่นไปซะ เพราะเราบวชมาเพื่อการเสียสละ เราไม่ได้บวชมาเพื่อการสะสม ฉะนั้น นี่พูดถึงถ้ามันเป็นความสิ่งที่มีมันสะอาดบริสุทธิ์นะ

แต่กรณีอย่างนี้กรณีที่ทำแล้ว พอทำแล้วมันก็เป็นไฟเผาใจแล้วว่าเป็นอาบัติปาราชิกหรือไม่ เป็นอาบัติปาราชิกหรือไม่

เราว่าไม่เป็น เพราะเขาถามเรามา เราบอกว่าไม่เป็น

แต่นี้ในตำราเขาบอกว่า มีไทยจิต อยากรู้ได้ แล้วจับแล้วมันเคลื่อนที่ สมบูรณ์ นี่เขาว่า

อันนั้นตั้งใจทำ อันนั้นเขาตั้งใจทำของเขา แต่ไอ้ของเรานี้เราไม่ได้ตั้งใจทำ ขาดเจตนา แต่ถ้าพูดถึงถ้าเวลาเขาจะพูดกัน ปรับเป็นอาบัติ เขาจะปรับอาบัติ อาบัติตัวที่มันปลงได้ เราก็ปลงซะ **สาธุ สุกฺกุ** ข้าพเจ้าจะไม่ทำอีก การปลงอาบัติคือการประจักษ์ความผิดของตน เวลาเราทำสิ่งใดไปมันเป็นผลเวรกรรมอยู่แล้ว แต่การปลงอาบัติเป็นการสารภาพ **สาธุ สุกฺกุ** ข้าพเจ้าจะตั้งสติ ข้าพเจ้าจะไม่ทำความผิดพลาดอีก

การปลงอาบัติ เราเริ่มต้นกันใหม่ สิ่งที่เป็นเวรเป็นกรรมก็เป็นเรื่องหนึ่ง แต่สิ่งที่มันเป็นการว่าเราได้สารภาพ ได้สารภาพแล้ว แล้วเราได้เจตนาว่าเราจะตั้งใจทำความดีแล้ว นี่มันเริ่มต้นใหม่ไง มันจะตัดนิเวศกรรม ความสงสัย ความสิ่งใดที่มันค้างอยู่ในใจ ตัดมันไปด้วยการปลงอาบัติ แต่เวรกรรมนะ มันมีของมันอยู่

มันก็เริ่มต้นกันใหม่ไง แบบว่าเรามาเริ่มต้นกันใหม่ พอเริ่มต้นมันก็ทำผิดอีก เริ่มต้นก็ทำผิดอีก อย่างนี้ก็ใช้ไม่ได้ เริ่มต้นใหม่แล้วเราจะไม่ทำอีกแล้ว นี่เวลาปลงอาบัติ

กรณีนี้ไม่เป็นปาราชิก แต่ถ้ามันเศร้าหมอง เราก็ปลงอาบัติซะ เราปลงอาบัติซะ ถ้ามันค่าเกินเท่าไร เราหยิบผิดพลาดขึ้นมา เราปลงอาบัติ ปลงอาบัติเสร็จมันก็จบ

นี่พูดถึงว่า เป็นปาราชิกหรือไม่

ไม่เป็น แต่อาบัติอื่นเป็น อาบัติเล็กๆ น้อยๆ มันมีของมันนะ เราก็ปลงอาบัติของเราซะ เพราะว่าพระ เวลาไปหาครูบาอาจารย์ท่านจะบอกเลย ท่านเตือนเราประจำ “ภิกษุนี้ผิวหนังบางนะ ต้องระวังตัว” คือว่าเราต้องตั้งใจของเรา เราอย่าทำอะไรโดยมุทะลุ ทำอะไรด้วยยั้งคิด เพราะว่าผิวบางไง มันขาดจากความเป็นพระได้ง่ายๆ ใจ

ฉะนั้น ถ้ามันขาดจากความเป็นพระ เราอย่าไปมุทะลุทำอะไรโดยพลการ เราศึกษานิดหนึ่ง ถ้ากรณีอย่างนี้ พอความผิดพลาดอย่างนี้ เราพูดเพื่อความร่มเย็นเป็นสุข พูดเพื่อให้หัวใจความเร่าร้อนมันหมดไป แล้วสิ่งที่อะไรผิดพลาดก็ปลงอาบัติซะ แล้วเริ่มต้นใหม่ แล้วตอนนี้จะทำอะไรเราก็ต้องมีสติปัญญาเพื่อจะไม่ต้องให้เราเร่าร้อนใจ

เวลาเป็นทุกข์เป็นยาก เป็นอาบัติ มันเป็นเรื่องใจคนทำนะ ใจคนอื่นไม่รู้เรื่องกับเราหรอก ใจคนข้างนอก ใจคนอื่นก็เป็นของคนอื่น ใจคนทำนั่นแหละ ยิ่งสงสัยด้วย ยิ่งตั้งใจดีๆ แล้วมาผิดพลาด นี่มันเพิ่งเริ่มต้น เพิ่งบวชได้ ๒ สัปดาห์ เพิ่งได้ ๒ อาทิตย์ เขาก็ต้องมีปัญหาของเขา ก็ต้องค่อยๆ แก้ไขกันไป

นี่พูดถึงว่า เป็นอาบัติหรือไม่

ไม่

ฉะนั้น เป็นคำถามนี้เนาะ

ถาม : ๑. พอตั้งใจมาก เวลาปฏิบัติก็มักจะตั้งเป้าหมายคาดหวังผล มีวิธีการวางใจหรือปล่อยวางความคาดหวัง แก่ทฎฐิมานะอย่างไร

๒. แก่แล้วตกวงค์ แม้กินอาหารแค่มือเดียว ต้องทำอะไร ฟังเทศน์เกาะเสียงแทนได้หรือไม่

๓. เวลานั่งสมาธิ คำบริกรรมเดิมมันคุ้นชินแล้ว เอาไม่อยู่ ต้องเปลี่ยนคำบริกรรม ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ซึ่งเป็นการภาวนาแต่ละครั้งจะใช้คำบริกรรมผสมกับการใช้ปัญญาอบรมสมาธิครั้งเดียวกันได้หรือไม่ หรือต้องทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ขอบพระคุณ

ตอบ : นี่พูดถึงว่า เวลาที่ตั้งใจภาวนามาก แล้วมันตั้งใจมาก ตั้งใจมาก ตั้งใจนี้เป็นความดี ความตั้งใจนะ เป็นเจตนา ถ้าเจตนาเราดีแล้ว เราเจตนาแล้วเราก็อ้างไว้ แล้วเรามาบริกรรมพุทโธของเรา เรามาทำของเรา เพราะตั้งใจมาก ตั้งใจมากมันก็คาดหมาย คาดหมายมันก็เหมือนเพื่อใจ ความเพื่อใจของเรา เห็นไหม

อธิษฐานบารมี บารมี ๑๐ ทศนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ก็ตั้งเป้าหมาย พอตั้งเป้าหมายเสร็จแล้วท่านก็ทำของท่านไป ท่านทำของท่านไป ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะนับไม่ได้ๆ แต่ความตั้งอันนั้นนะ แล้วพอความตั้งอันนั้นแล้ว ดูลิ เวลาหลวงปู่มั่นท่านลาการเป็นพระโพธิสัตว์ของท่าน การตั้งเป้าหมายแล้วเราทำ มันมีสายบุญสายกรรมทั้งนั้นนะ เวลาเราจะลาจากเป้าหมายนั้น หลวงปู่มั่นท่านต้องทำสมาธิของท่าน จิตสงบแล้วไปลากันในสมาธินั้นนะ แล้วออกมาพิจารณามันถึงจะผ่านมาได้ นี่พูดถึงการตั้งเป้าหมาย การตั้งอธิษฐานบารมี

การตั้งเป้าหมาย มันมีจุดหมายปลายทางของมัน ถ้าจุดหมายปลายทางของมัน ในการปฏิบัติ จุดหมายปลายทางของคนมันก็ถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ พอสิ้นสุดแห่งทุกข์มันจบแล้ว ไม่มีภพ ไม่มีชาติแล้ว มันจบแล้ว แต่ถ้ามันยังมีภพมีชาติอยู่ มันก็ตั้งเป้าหมายกันไป แต่ในปัจจุบันนี้พอเราตั้งเป้าหมาย พอตั้งเป้าหมายแล้วเราทำไม่ได้ตั้งเป้าหมายนั้นนะสิ ถ้าเราตั้งเป้าหมายอย่างนั้น

เราเคยฟังเทศน์ของหลวงปู่หล้าณะ หลวงปู่หล้าบอกว่า “นี่เป็นพระ ตั้งเป้าหมายแล้วทำไม่ได้คือโกหกตัวเอง เป็นอาบัติปาจิตตีย์” ท่านว่าอย่างนั้นเลยนะ ใ้โฮ! เรายังว่าเขาเอาแรงมาก หลวงปู่หล้านี้ ท่านบอกว่ามันเสียสัจย์กับตนใจ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราตั้งเป้าหมายแล้วเราก็อพยายามของเรา เราพยายามของเราพยายามของเรา ถ้ามันได้หรือไม่ได้นั้นมันอยู่ที่ความสามารถของเรา

ตั้งเป้าหมายแล้ววางเลย แล้วกำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ทำได้หรือไม่ได้ ถ้าทำได้นะ ฉะนั้น พอเราตั้งเป้าหมายแล้ว เวลาเราปฏิบัติ เราจะสอนมาก เพราะอย่างเราความรู้สึก อารมณ์มันคุมไม่ได้ เราถึงบอกว่า เราปฏิบัติเพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เจ้า เราปฏิบัติเพื่อบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธะ พุทธะ โง่ๆ จนพุทธโง่มันเป็นตัวมันเอง เดี่ยวรู้เอง เพราะอะไร เพราะพูดมาก รู้มาก มันก็พลิกแพลงมาก ก็เลสนี่มันไม่ได้หรอก ก็เลสมันไปกับเราตลอด

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์เวลาท่านตอบปัญหาท่านจะตอบปัญหาเป็นกำลังใจ เวลาเป็นข้อเท็จจริง ท่านจะข้ามไป ท่านจะไม่บอก เพราะบอกแล้ว สิ่งที่มีนจะเป็นจริงมันกลับไม่เป็น เพราะมันจ่อๆ อย่างนั้น มันไม่ได้หรอก มันไม่ได้อยู่อย่างนั้นนะ เพราะมันสงสัย มันสงสัยอย่างนั้น ถ้ามันไม่สงสัย มันทำจริงๆ จังๆ มันผ่านไปเอง นี่ก็เหมือนกัน นี่พูดถึงว่า นี่การตั้งเป้าหมายไว้

“๒. วิธีแก้ตกภวังค์ แม้แต่กินข้าวมือเดียวแล้วมันยังตกภวังค์”

กินข้าวมือเดียวยังตกภวังค์นะ กินข้าวมือเดียวนะ ดูสิ เวลาคนเขาลดความอ้วนนะ เขาอดกันเป็นเดือนๆ ใช้นี่มือเดียวแคว้นเดียว เพิ่งวันนี้ ใช้นี่มือเดียว ๓ มือมันยังเหลือมานะ ยังเหลือเยอะด้วย

เพราะเวลาอดอาหาร เราเคยอดอาหารมานาน มันมีความรู้สึกเลยนะ ดูเวลาคนหลงป่า เขาจะอยู่ได้กี่วัน เพราะมันมีไขมันในร่างกายมันดึงมาใช้ได้ ไขมันกินมานะ ไขมันกินมาเยอะเยอะ มันสะสมไว้เต็มเลย มันยังไม่ได้ดึงมาใช้เลย ถ้ามันดึงมาใช้

ฉะนั้น มันยังตกภวังค์อยู่ ฉะนั้น เวลาเราคิดใจ เวลาเราอยู่ทางโลก อยู่บ้าน เรากินปกติ เราก็อยู่ของเรา ทีนี้พอมาวัดบิ๊บบ พอมากินมือเดียว มือเดียวตอนนี่หรือ แล้วที่มันเหลือละ แล้วที่มันเหลือนะ เพราะอดได้อีกเยอะเลย เพราะเวลาอดไปแล้วมันจะดึงพลังงานไขมันในตัวมาใช้ร่างกาย แล้วมันจะไปเรื่อยๆ เลย

ฉะนั้น ถ้ากรณีอย่างนี้กรณีที่ว่ามือเดียวแล้วมันยังตกภวังค์ ใช้นี่มือเดียวนี่เอามาต่ออรองไม่ได้ คำว่า “มือเดียว” เราคิดว่าเรามีมือเดียวแล้ว เราลงทุนมากแล้ว เราทำเยอะแล้ว...ยัง มันยังไม่ต่อเนื่องไง

เพราะถ้ามันหายตกภวังค์ก็จบ ถ้ายังไม่หายตกภวังค์ ใช้อกรณี่นี้เราเอามาอ้างไม่ได้ อ้างมันก็เหมือนกิเลสเอามาต่ออรองกับเราไง เราไม่ให้กิเลสมาต่ออรองกับเรา มือเดียวมันเป็นว่าเราถือธุดงค์วัตร เราถือศีลในศีล

ศีลในศีล เวลาศีลธุดงค์ ๑๓ เป็นเครื่องขัดเกลา คำว่า “เครื่องขัดเกลา” ไม่ใช่ตัวขัดเกลา ตัวขัดเกลาคือศีล สมาธิ ปัญญา แต่การอดนอนผ่อนอาหารมันเป็นเครื่องส่งเครื่องเสริม เครื่องเสริม เครื่องขัดเกลาภิเลส แต่ไม่ใช่การขัดเกลาภิเลส

การขัดเกลากิเลส สุดท้ายแล้วมันก็ต้องเป็น ศิล สมาธิ ปัญญา การขัดเกลากันจริงๆ จะเป็นตรงนั้น แต่ไอ้ที่เราทำกันอยู่นี้ เราถือศิลไง ศิลในศิลไง

ฉะนั้น ถ้ามันตกภวังค์ เราก็ต้องใช้ปัญญา มันจะแก้ไขได้ด้วยสติด้วยปัญญาของเรา นะ ไอ้เรื่องตกภวังค์นี่ ตกภวังค์ เพราะเวลาการตกภวังค์ เราจะใช้ปัญญาของเรา ทำไม่ถึงตกภวังค์ เพราะเหตุผลอะไร ถ้าเหตุผลด้วยสติด้วยปัญญา แล้วก็หลับไปอีกแล้ว ไม่ทันหรรหาค่อยๆ แก้ไปเรื่อย มันจะทันขึ้นมา

มันก็เหมือนพุทโธนี่แหละ พุทโธๆ หายวูบไปเลย แล้วพุทโธไปไหนก็ไม่รู้ พุทโธๆ เดี่ยวไปอีกแล้ว แล้วถ้ามีสติปัญญา พุทโธๆ ชัดเจนกับเรา ชัดเจนกับเรา ชัดเจนจนละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ เดี่ยวก็เข้าใจหมด ถ้ามันเข้าใจหมดมันก็จบไป

ฉะนั้น เรื่องการตกภวังค์ก็ต้องค่อยๆ แก้ไปเรื่อยๆ ค่อยๆ แก้ ค่อยๆ แก้ มันไม่ปุ๊บปั๊บหายหรรห เพราะอะไร เพราะหลงผิดกันมานาน หลงผิดกันมาเยอะ เราหลงผิดกันมาทั้งชีวิต แล้วไม่ใช่ชีวิตนี้ หลงผิดมาในวัฏฏะไม่รู้กี่ภพกี่ชาติ แล้วพอมาชาตินี้ภาวนาแล้วจะให้สว่างแป๊บ แต่เวลาหลงผิดมา หลงผิดมานาน

ค่อยๆ แก้ ค่อยๆ แก้ ไม่ใช่ว่าพอแก้เดี๋ยวนี้มันจะหายเดี๋ยวนี้ไง มันเหมือนพันธุกรรมนะ ดูสิ พันธุกรรม เรามีพันธุกรรมจากพ่อจากแม่มา ถ้าพ่อแม่มีโรคนี้ เขายังบอกว่าเราเกิดมาจากพ่อจากแม่ เราจะมีโอกาสเสี่ยงเป็นโรคนี้ นี่ขนาดภพชาติเดียวนะ

ฉะนั้น ตรงนี้เราใช้ปัญญาของเรา ไอ้เรื่องภวังค์มันเหมือนกับความกลัว ความกลัว เดี่ยวเราก็หายกลัว สักพักก็กลัวอีก กลัวอีก เดี่ยวพิจารณาจนหายกลัว เดี่ยวมันก็กลัวอีก คือมันเกิดดับ ไอ้ภวังค์ก็เหมือนกัน ถ้าเราแก้ไขไม่จบนะ มันก็ยังมี เพราะเรายังมีชีวิตของเราใช่ไหม เรายังมีการปฏิบัติอยู่ใช่ไหม มันก็เหมือนกับนอน นอนกับตื่นนอน นอนหลับ ตื่นแล้ว เดี่ยวก็นอนนอนแล้วเดี๋ยวก็ตื่น

จิตก็เหมือนกัน ถ้าเป็นสมาธิก็จบ ถ้าเป็นสมาธิก็ลงสมาธิไปเลย ถ้าลงสมาธิไม่ได้ก็ลงสู่ภวังค์ เราก็ต้องศึกษา ศึกษาแล้วพยายามปฏิบัติ เดี่ยวเราจะเข้าใจทะลุปรุไปทั้งหมดเลย

“๓. เวลานั่งสมาธิไปแล้วมันคุ้นชินกับคำบริกรรมแล้ว แล้วเอาไม่อยู่ จะใช้ปัญญาอบรมสมาธิพร้อมกับคำบริกรรมได้หรือไม่”

เวลาเราใช้คำบริกรรมมันคุ้นชิน พุทโธ ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้ว คุ้นชินไหม มันคุ้นชินนะ คำว่า “คุ้นชิน” ถ้าสติอ่อนแอเนะคุ้นชิน สติชัดๆ นี่ไอ้โฮ! พุทโธนี่ชัดเจนมาก ถ้าพุทโธชัดเจนมากแล้วพุทโธๆ เวลาจิตมันเป็นพุทโธะเสียเอง ไอ้โฮ! มันสว่างกระจ่างแจ้ง

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า คำว่า “คำบริกรรมเราไปคุ่นชิน”

ไม่ได้คุ่นชิน เพียงแต่ว่ามันเผอเรอ มันเผอเรอต่างหาก มันเผอเรอแล้วเราทำไม่ชัดเจน มันก็เหมือนกับคุ่นชิน ความเผอเรอ ความไม่เอาไหนของเรา เราเข้าใจว่ามันเป็นการคุ่นเคย เป็นการคุ่นชิน การคุ่นชินมันก็เป็นการคุ่นชินได้จริง

แต่ถ้าคนมีสติปัญญา คุ่นชินก็คุ่นชินแบบพุทธรุค คุ่นชินแบบชัดเจน สำคัญที่สติ ใจ คำว่า “สำคัญที่สติ” ถ้าสติดี ๆ มันจะสด ๆ ร้อน ๆ คำว่า “สด ๆ ร้อน ๆ” คือมันชัดเจน ใจ

แต่พอเราไปคุ่นเคยกับมัน คุ่นเคยกับมันนี่สติอ่อนแล้ว เหมือนเรา เราคุ่นเคยกับใคร เราก็ไม่ระวังภัยเลย ลองคิดว่าไอ้คนนั่งข้าง ๆ ภูนี่มันนักโทษประหารนะ ไอ้โฮ! ระวังตัวเต็มที่เลย คนนั่งข้าง ๆ ภูนี่นักโทษประหารนะ มันแหกคุกมา ไอ้โฮ! ระวังตัวเต็มที่เลย แต่ถ้าเราไปไว้ใจ เราวางใจ นี่ใจ

นี่ก็เหมือนกัน เวลากำหนดพุทโธๆ ถ้าเรามีสติปัญญา มันจะคุ่นชินใหม่ นักโทษประหารนะ กิเลส เราจะฆ่ากิเลส นี่มันชัดเจนใจ คำว่า “คุ่นชิน” มันเหมือนเป็นความคิดของเราเอง เป็นความคิดของเราเอง แล้วมันไม่มีทางเลือก ไม่มีทางเลือกเพราะว่ามันอยู่กับเรา มันต้องคุ่นชิน

แต่ถ้านักปฏิบัติ ไม่ชิน ไม่ชิน สด ๆ ร้อน ๆ สติชัด ๆ จะคุ่นมันใหม่ ไม่คุ่นหรอก เพราะอะไร เพราะเราเคารพพระพุทธรุคเจ้า แก้วสารพัดนึก พระพุทธรุค พระธรรม พระสงฆ์ พระรัตนตรัย องค์พุทธรุค องค์พระพุทธรุคเจ้าสูงส่งมาก เราไม่กล้าตีเสมอท่านหรอก เราจะไม่คุ่นชินกับท่าน เราจะกำหนดพุทโธๆ

แต่ถ้าเวลากำหนดพุทโธกับจิตเป็นอันเดียวกันนะ เออ! เป็นพุทธรุคโดยตัวของจิตเอง นั่นนะ นั่นนะพุทธรุคกลางหัวใจ นั่นนะได้เฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธรุคเจ้า อย่างนี้ไม่ใช่คุ่นชิน อย่างนี้ชัดเจน เราต้องฝึกหัดอย่างนี้ ปฏิบัติอย่างนี้ ถ้าปฏิบัติอย่างนี้ไปแล้ว เห็นใหม่

คำที่เขียนมานี้ คำถามนะ คำถามมันเป็นกิเลสกับเราเป็นอันเดียวกันใจ มันเลยคิดได้แค่นี้ ใจ มันคิดได้แค่นี้ แต่ถ้าใช้ปัญญาแยกแยะไปแล้ว ธรรมเป็นธรรมใจ เออ! กิเลสมันหลอกให้กูเขียนไปนี่ กิเลสมันหลอกให้กูเขียนออกมา แสดงว่าเรามีอารมณ์อย่างนี้ เรามีความรู้สึกอย่างนี้ เห็นใหม่ ถ้าเราพลิกอารมณ์เรา มันก็เกิดปัญญา

ถ้าเกิดปัญญาขึ้นมาแล้ว อย่างเช่นกำหนดพุทโธ คำบริกรรมก็คือคำบริกรรม ถ้ามันคุ่นชิน คำว่า “คุ่นชิน” แสดงว่าสติอ่อน สติอ่อนมันก็เลยคุ่นเคยกัน ถ้าสติมันมานะ ไอ้โฮ! ชัดเจนมาก ที่นี้ถ้าสติชัดเจนมาก ชัดเจน พุทโธ พุทโธจนพุทโธไม่ได้ ตัวเราเป็นพุทโธเสียเอง ธรรมโม ธรรม

โมจนธัมมโมไม่ได้ สังโฆ สังโฆจนสังโฆไม่ได้ มรณานุสติ ระลึกถึงความตายๆ จนจิตมั่นว่างหมด เห็นใหม่ นี่เวลามันเป็น มันเป็นอย่างนี้

แต่ความรู้สึกของเรา เวลามันผิตพลาดขึ้นมา เราจะหาเหตุหาผล เราก็หาเหตุหาผลได้ที่ คำถามที่เขียนมานี้ไง แต่คำถามที่เขียนมานี้มันเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นคนที่คิดได้ มันเป็นรูปธรรม

แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริง อย่างที่เราพูดนี้ ถ้าสติพร้อม ทุกอย่างพร้อมนะ เวลา หลวงตาท่านสอน เวลาพิจารณากายๆ เวลามันพิจารณาไปมันสมดุลงของมัน กายเป็น กาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ เห็นใหม่ กายก็จริงของกาย จิตก็เป็นจริงของจิต ทุกข์ก็เป็นจริงของทุกข์ จิตนี้รวมลง ทุกข์จริงของทุกข์ กายจริงของกาย จิตจริงของจิต พิจารณาไปแล้วมันต่างอันต่างจริง ถ้ามันต่างอันต่างจริง ต่างอันต่างคงที่ นี่แหละของจริง

นี่ก็เหมือนกัน พุทโธๆ ก็จริงของพุทโธไง พุทโธก็จริงตามพุทโธไง เราก็จริงตามเราไง ถ้า มีสติสัมปชัญญะ กำหนดพุทโธๆ ไปเรื่อยๆ มันจะชัดเจนของมัน นี่พูดถึงถ้ามันเป็นจริงนะ ถ้าจริงแล้วมันจะเป็นอย่างนี้ ต่างอันต่างจริง มันจริงด้วยกัน จริงกับจริงเจอกัน

แต่เรายังไม่จริงใจ พอมันไปเจอความจริงเข้ามันก็ เออ! ไปทางซ้ายก็ติด ไปทางขวาก็ติด ถอยหน้าก็ไม่ได้ เดินหน้าก็ไม่ได้ ติดไปหมดเลย นี่ฝึกหัดใหม่ๆ เป็นอย่างนี้หมด หลวงตาท่านสอนว่า การปฏิบัติยาก ยากคราวเริ่มต้นนี่ เริ่มต้นนะ ทำสมาธิได้ จากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน กัลยาณปุถุชนคือทำสมาธิได้คล่องตัวขึ้น คือคนทำงานเป็นมันจะก้าวเดินไปเรื่อยๆ มันจะเริ่มต้นมันยาก มันยากตรงนี้ ถ้ายากตรงนี้ เราก็ฝึกหัดของเรา

ฉะนั้น สิ่งที่เขียนมานี้ก็เพียงแต่ว่าเป็นคำถาม สุดท้ายแล้วเราอธิบาย พออธิบายไปแล้ว เวลาคนไปปฏิบัติมันก็นั่งที่น้ำหนัก อยู่ที่นี่น้ำหนัก อยู่ที่ทิศทาง ทิศทาง น้ำหนัก เราควบคุมอย่างไร เราดูแลอย่างไร ถ้าสมดุลง มัชฌิมาปฏิบัติ น้ำหนักพอดี พอดี แล้วพอดีของใคร

ฉะนั้น ใช้น้ำหนัก ทิศทาง เราพยายามดู พยายามฝึกหัด แล้วพยายามควบคุม ฝึกหัด จนมีความชำนาญ ชำนาญในวิธี หลวงปู่เจี๊ยะท่านสอน ชำนาญในการเข้าและการออก ชำนาญในวิธี ชำนาญในการให้จิตมั่นก้าวเดิน

ถ้าก้าวเดินได้นะ เราจะทำได้ แล้วทำได้ เราจะพิจารณาได้ เห็นใหม่ คนที่ภาวนาเป็นๆ เวลาพูดสิ่งใดไปมันมีเหตุมีผล มีขั้นมีตอนของมัน แล้วทำเสร็จแล้วมันจะเป็นประโยชน์กับเรา นี่พูดถึงการภาวนา เอวัง